

Slovenski dom

Štev. 102

V Ljubljani, v četrtek, 6. maja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione, Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino n. 1075

Poderosi attacchi nemici ovunque respinti

L'eroico comportamento del regg. «Trieste»

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

In più punti del fronte occidentale tunisino il nemico, con ingenti forze e con largo appoggio di artiglierie e di mezzi blindati, ha rinnovato ieri i suoi attacchi, ovunque respinti dalle truppe dell'Asse. E meritevole di speciale menzione il comportamento del secondo gruppo del 21° regg. artiglieria «Trieste».

Cacciatori germanici abbattevano in combattimento tre velivoli, nostri bombardieri colpivano ripetutamente le installazioni portuali di Bona.

Plurimotori avversari hanno effettuato incursioni su Taranto e Reggio Calabria. Nessun obiettivo di interesse militare risulta colpito, di lieve entità i danni arrecati ad edifici civili. Sono segnalati due morti e otto feriti tra la popolazione di Taranto.

Vojno poročilo št. 1075

Mogočni nasprotnikovi napadi povsod odbiti

Junaško vedenje polka »Trieste«

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1075 pravi:

Nasprotnik je na več točkah zahodnega tunizijskega bojišča z ogromnimi silami ter ob obilni podpori topništva in oklepnih vozil obnovil večerj svoje napade, ki so jih osne čete povsod odbile. Posebno omembo zasluži vedenje druge skupine 21. topniškega polka »Trieste«.

Nemški lovcii so v boju zbili 3 letala, naši bombniki pa so večkrat zadeli pristaniške naprave v Boni.

Nasprotnikovi večmotorniki so izvedli napade na Tarant in Reggio v Calabria. Kaže, da ni zadet noben vojaško važen cilj, škoda na civilnih poslopih pa je lahka. Poročajo o dveh mrtvih in 8 ranjenih med prebivalstvom v Tarantu.

Boji za kubansko mostišče odnehali

Ruski napadi drugod odbiti — 44 zavezniških letal zbitih nad Nemčijo in zasedenim ozemljem

Hitlerjev glavni stan, 5. maja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo naslednjo uradno vojno poročilo:

Na vzhodnem delu kubanskega mostišča so hudi sovjetski napadi večerj začasno popustili. V bojih 3. in 4. maja je bilo samo na odseku ene nemške divizije uničenih 28 sovražnih oklepnih voz.

V zgodnjih jutranjih urah 4. maja so bile naše čete iz naprej pomaknjene loka na fronti pri Krimskaj potegnjene nazaj na že dolgo pripravljeno in urejeno obrambno postojanko tesno zahodno od tega kraja. Krimskaja sama je bila po uničenju vseh važnih naprav izpraznjena.

Južno od Ilmenskega jezera je bilo zavrnjenih več sovražnikovih napadov, ki jih je podpiral močan topniški ogenj.

Letalstvo je nadaljevalo z napadi proti sovražnikovu dovozu podnevi in ponoči in je sestrelilo 3. in 4. maja 75 sovjetskih letal.

Na srednjem odseku tuniškega bojišča je sovražnik s podporo oklepnega orožja napadel nem-

ško-italijanske postojanke, bil pa je po manjših vdorih v protisunkih vržen nazaj.

Na ostalih odsekih bojišča samo neznatno krajevno bojno delovanje.

Pri vojaško nepomembnih dnevnih napadih angleških in severnoameriških letalskih sil na dva kraja v francoskem in belgijskem obalnem ozemlju je bilo sestreljenih 5 sovražnikovih letal brez lastnih izgub. Dalje so bila 3 angleška rušilna letala uničena v letalskih bojih pred norveško obalo.

Angleški bombniki so preteklo noč napadli zahodno nemško ozemlje ter vrgli številne rušilne in zažigalne bombe v glavnem na stanovanjske predele mesta Dortmund. Prebivalstvo je imelo izgube. V mestu je bila povzročena večja škoda na poslopih. Nočni lovcii in protiletalsko topništvo so sestrelili po dosedanjih poročilih 36 napadajočih letal, med njimi največ 4 motorne bombnike.

Močan oddelek težkih nemških bojnih letal je v noči na 5. maja s številnimi rušilnimi in zažigalnimi bombami obmetaval cilje na jugovzhodu Anglije.

Junaška smrt poveljnika letalstva za Slovenijo in Dalmacijo

Rim, 6. maja. s. Pri izpolnjevanju svoje dolžnosti je izgubil življenje pri letalski nesreči letalski brigadni general Mario Piccini, poveljnik letalstva v Sloveniji in Dalmaciji.

General Piccini se je rodil 12. januarja 1897 v Parmi. Priglasil se je leta 1916 za prostovoljca in se kot bersaljerjski častnik udeleževal vojne proti avstrijskemu cesarstvu. Bil je v tej vojni ranjen in odlikovan s srebrno kolajno za hrabrost. Po opravljenih posebnih nalogah na letalskih oporiščih je naredil skušnjo za vojnega letalca in je stopil kot stotnik v vrste letalstva. Dodeljen je bil potem oddelkom loveškega letalstva pri letalski Akademiji in pri glavnem stanu in se je posebno odlikoval pri izpolnjevanju raznih nalog ter je dobil številna priznanja. Potem ko je dve leti poveljeval slavnemu prvemu roju lovskih letal, so ga poklicali v vojno na poveljniško mesto loveškega letalstva na Siciliji. Zaradi sposobnosti in junaštva, ki ga je pokazal pri nekem težavnem vojaškem nastopu, so ga zaradi vojaških zaslug povišali v brigadnega generala.

Ko je bilo ustanovljeno letalsko poveljstvo za Slovenijo in Dalmacijo je bil general Piccini določen za poveljnika letalskih sil, razvrščenih v novih vzhodnih pokrajinah, da bi z oddelki kopenske vojske sodeloval pri urejanju pokrajini, ki so prej pripadale Jugoslaviji. Pri izpolnjevanju kočljivih nalog, ki so mu jih zaupali, je general Piccini pokazal visoke vojaške sposobnosti kot ne navadno nadarjen organizator, ter je potrdil zgodovinske vrline italijanskega vojaka. Pojmoval in izvajal je svojo poveljniško vlogo tako, da je lep zgled, kako se je treba žrtvovati.

Vrhovni poveljnik Oboroženih sil v Sloveniji

in Dalmaciji je izdal svojim oddelkom dnevno zapoved, v kateri takole osvjetljuje lik generala Piccinija:

»General Piccini, hrabri poveljnik in izvrstni letalec, je bil leto dni naš najdražji tovariš in sodelavec brez primere pri dolgotrajnih nastopih na ozemlju, ki se na njem bori naša armada. Njegovo vneto delo, pri katerem so ga na široko podpirali poklicni tehniki, je naredilo iz njega dinamičnega in popolnega organizatorja vseh letalskih sil raznih vrst, med katerimi so bile velike razdalje in je bilo težko vzdrževati zvezo.«

Padel je kot junak na svojem mestu v boju in si je pridobil prav tak sloves kakor štirje visoki častniki kr. letalstva, ki so padli v boju, izginili ali pa bili ranjeni pri letalski nesreči v dobi sedanje vojne, namreč letalski maršal Italo Balbo, general letalskega roja Aldo Pellegrini ter brigadna letalska generala Stefano Cagna in Enrico Pezzi.

Nadaljnji razvoj spora med Poljsko in Sovjeti

Lisbona, 6. maja. s. Iz Londona poročajo o novih pojavih, ki napovedujejo neugoden razvoj v rusko-poljskem sporu navzlic skrbnemu in odločnemu posegu, angleške in ameriške vlade, ki sta storili vse, da bi se stvar ne razobnašla preveč in da bi se našla primerna rešitev. Toda zdi se, da se člani begunske poljske vlade ne dajo omečitati po pritisku Anglije in Amerike. Tokrat se je oglasil poljski minister za socialno skrbstvo Stanoczik, ki podal izjavo, v kateri zahteva osvoboditev 900

epremenila v pravo morje, na čigar čelu je stopal tajnik stranke s člani velikega sveta, člani vlade, državnega vodstva, predsedniki konfederacij, zveznim tajniki, miličniškimi konzuli in pokrajinskimi stranknimi funkcionarji.

Na Beneškem trgu je ozračje bilo že več kakor navdušeno. Trg je spet kazal lice velikih ljudskih shodov, videti je bilo isto navdušenje, isti izraz vere, isto rezko plapolanje praporov, isti globoki krik rotenja in prepričanja. S tem, ko je prevladovala sivo-zelena barva in pa očitna znamenja sedanjega časa, je to lice dobilo še bolj moški značaj ter ponosen in mogočen bojevniki nadih. Prihod vrste je dal veličastnemu ljudskemu zboru še več ognja. Še više, če bi to sploh bilo mogoče, se je vzdignil krik »Duce, Duce!«; še popolneje so se strnili glasovi v splošni klic, ki bo italijansko ljudstvo privedel prav do vseh zmag.

Nazadnje so se vrata na balkon odprla in prikazal se je Duce, neomajno miren spriču ogromnega navdušenja, s katerim ga je sprejelo ljudstvo, zbran v svoji misli, ki je lebdela nad množico, da bi si predročila ves narod v njegovem prizadevanju, ki mu bo dalo veličino pred obličjem sveta; da bi si predročila vse oborožene sile v njihovi neupogljivi volji po zmagi, pripravljene na nove, trde preskušnje. Ni mogoče povedati, kako močan je bil sprejem, ki ga je bil deležen Duce, ko se je prikazal. Vrišče neizčrpivega krika je odmevalo po trgu in preko njega, iskril se je blesek tisoč praporov, toda nad vse druge izraze se je dvignil pristni glas ljudstva, glas sovraštva proti podlim ubijalcem žensk in otrok, zapovedovalni glas proti tistim, ki omahujejo, glas neomejene ljubezni in neomajne vere v Duceja, ki bo znal vrniti Italiji niene najslavnije dni. In v tem vitem ozračju ljudske duše je Duce izrekel svoje jedrnat besede, v katerih je — kakor vedno — bila zgoščena vsa vsebina trenutka. Dejal je:

»Čutim, kako v vaših glasovih drhti nekdanja neomajna vera. (Množica bruhne v strahoten krik: »Da!«) In kratki skrajna gotovost: vera v fašizem. (Da!) Prepričanje, da bodo krvave žrtve teh trdih časov poplačane z zmago (zelo glasno in dolgo odobravanje), če je res, kakor je res, da je Bog pravičen ter Italija neumrljiva. (Ljudstvo navdušeno vzklikal Duceju!)

Danes je šest let, kar smo se zbrali na tem trgu, da bi slavili zmagoviti konec vojne, med katero smo izzivali svet ter odprli omiki nova pota (dolgo odobravanje). To veliko dejanje ni končano, temveč je samo prekinjeno. Vem in čutim, da milijoni in milijoni Italijanov trpe od nedopovedljivi boleznii, ki se imenuje »afriška bolezen«. (Da!) Za ozdravljenje je ena sama pot: vrniti se tja. (Množica bruhne v novo, nebrzdano vzklikanje ter enoglasno vpije: »Da!«)

Brezpogojne zapovedi sedanjega trenutka so tele: čast bojevniku, prezir skrivacu in svinec, izdajalcem sleherne stopnje in plemenal (Zelo glasno odobravanje.) To ni samo moja volja, prepričan sem, da je tudi vaša in vsega italijanskega ljudstva.«

Krik, ki je sprejel Ducejeve besede, je kar najslavesneje povedal, kakšen je sklep ljudstva v tej uri, ko bi najmanjše omahovanje bilo enako izdaji. V tem kriku je bila obnovljena prisega posadke pilotu, ki zdaj lahko mirno obrača letalo, ker bo docela odgovorilo vsakemu njegovemu prizadevanju, ker bo duh kos vsakemu dogodku, ker bo cilj dosežen za vsako ceno in s sleherni žrtvijo, a vse pa za bodočnost domovine, za čast sedanjega rodu in vseh tistih, ki bodo za njim prišli.

Manifestacija je izzvenela v resnici pomenljivo. Duce je dolgo ostal na balkonu, da bi odgovarjal valu tako živih domoljubnih čustev. Ko se je umaknil, je odobravanje še bolj oživel, da se je moral znova prikazati ter se znova združiti z navdušenim ljudstvom v globokem medsebojnem razumevanju. Večkrat se je vrnil na balkon in zmeraj je njegovo oko na prometnih žilah, ki se stekajo tukaj iz mesta, opazilo ogromno valujočo množico, nad katero so se dvigali prapori in znamenja. Slišal je glas, tako mogočen, da se je zdel kakor glas še ogromnejše množice. Ves čas je odgovarjal pozdravljanju ljudstva z nasmevom in je v množici lahko prepoznal celo obraze svojih mož in svojih najbližjih sodelavcev ter je kazal nanje s stegnjem prstom, kakor je dolgo kazal tudi na ranjence in pohablence, ki so jih morali podpirati, a so vendar hoteli priti med ljudstvo, da bi svojo strast izlili v plamen tega enodušnega ognja.

Trg se je proti mraku počasi spraznil in navdušenje je ob zvokih »Giovinezze« odmevalo po cestah, ko je ljudstvo, še vedno drhteče, odnašalo oženi napetega preživljenega dne iz osrčja mesta na brezkončno področje mestnega kroga.

Vladarjeva zahvala na vdanostno brzojavko zastopnikov Ljubljanske pokrajine

Po poročilu, ki ga je imel Visoki komisar v vladni palači ob drugi obletnici Ljubljanske pokrajine, je bila odposlana naslednja brzojavka:

Eks. generalu — prvemu bojnemu adjutant-u Kralja in Cesarja.

Ob drugi obletnici ustanovitve in priključitve Ljubljanske pokrajine, kateri je velikodušna ureditelj omogočila življenje in zanesljivo bodočnost v rimskem spoštovanju njenega jezika, kulture in izročil, s čutom živega občudovanja za velike stvaritve, ki jih je izvedla fašistična vlada na tem ozemlju, duhovščina, župani in imenu prebivalstva ter zastopniki kulture, sodstva in vseh produktivnih slojev prosijo nj. Vel. Kralja in Cesarja, naj blagovolj sprejeti ponovne izraze hvaležnosti, globoke vdanosti in verne lojalne podvrženosti. Visoki komisar Grazioli — Gregorij, škof ljubljanski — General Rupnik, župan ljub-

ljanski — Predsednik kasacijskega sodišča Lajovic — Rektor univerze prof. Kos — Predsednik Akademije znanosti in umetnosti prof. Vidmar — Podpredsednik korporacijskega sveta dr. Mohorič — Župan Novega mesta dr. Polensek — Župan kočevski Gabrijan — Župan logaški Oblak — Župan črnomeljski Klemene — Predsednik Zveze delodajalcev dr. Slokar — Predsednik Delavske zveze dr. Alujevič — Predsednik Zadržne zveze prof. Remeč — Predsednik Pokrajinske zveze svobodnih poklicev in umetnikov inž. Pirkmajer. Na zahvalno in vdanostno poslanico je prišel danes naslednji odgovor:

»Eksceleuca Visoki komisar, Ljubljana. Nj. Vel. Kralj in Cesar se z Vašo Eksceleuco vred živo zahvaljuje oblastem, prebivalstvu, zastopnikom in prebivalstvu pokrajine za ljubezljivo misel, poslano mu ob drugi obletnici priključitve. — Minister kraljevskega dvora D'Aequarone.«

Častniki - povratniki iz Rusije - izrekajo vdanost fašizmu

Rim, 6. maja. s. Minister tajnik stranke je dobil iz fašističnega Tridenta tole brzojavko: »Častniki italijanske ekspedicijske vojske v Rusiji, ki so se vrnili z vseh bojišč, so se v fašističnem in vojaškem Trentu zbrali na domoljubno zborovanje in so po prepevanju narodnih himen potrdili neomajno voljo, da bodo spet z železno disciplino in vso vdanostjo služili domovini pod orožjem, katero v imenu Kralja vodi Duce in neomoljivo uravnava našo usodo ter pod nepremagljivimi simboli liktorskih snopov pripravlja moč in veličino italijanskega naroda. — Prefekt Foschi, general Nasci, zvezni tajnik Fumei.

Novo hrvaško ministrstvo za prizadete kraje

Zagreb, 6. maja. s. Poglavlak je s posebnim ukazom ustanovil ministrstvo za prizadete kraje. Novi minister bo svojo nalogo izvajal v sporazumu z drugimi pristojnimi ministri.

Vladarica na obisku pri ranjenih

Rim, 6. maja. s. Nj. Vel. Kraljica in Cesarica je večerj zjutraj prispela v bolnišnico italijanskega Rdečega križa »Cesare Battisti«, kjer se zdravijo vojni ranjenci in žrtve letalskih napadov, kakor tudi ranjeni mornarji. Obiskala je več oddelkov, se uslavljala ob posteljah slehernega bolnika in je imela za vsakogar tolažilno in bodrilno besedo.

Državno vodstvo fašistovske stranke pri Duceju

Rim, 6. maja. s. Duce je sprejel v Beneški palači državno vodstvo fašistovske stranke in navzočnosti članov, ki imajo po svojem položaju pravico do članstva v vodstvu, in sicer ministrov Bigginija, Cianettija, Polverellija, Albinija in generala Galbiatija. Po kratkem pozdravu tajnika stranke so podtajniki, člani vodstva položili prisego. Duce je na koncu ponovil navodila, ki so bila dana novemu narodnemu vodstvu za njegovo delo.

Poveljnik fašistovske milice na pogrebu generala Lutzeja

Berlin, 6. maja. s. Večerj zvečer je prispel semkaj načelnik glavnega stana fašistovske milice general Galbiati, da bi se udeležil pogrebnih svečanosti za umrlim načelnikom glavnega stana SA oddelkov Viktorjem Lutzejem. Generala Galbiatija je sprejel zastopnik italijanskega veleposlanika ter zastopnik SA čet.

matse odnošaje s poljsko vlado. Poudaril je, da ta spor ne koristi prav nikomur. Dodal je, da britanska vlada želi, da bi se ta žalostna prikazen čimprej spravila s sveta.

Partizanske roparske tolpe so spet strahovale Mokronog, št. Rupert in Rakovnik

Pri junaškem odporu domačih fantov je padel Mavsar Dolfi, deveta žrtev Mavsarjeve družine

Ljubljana, 5. maja. Iz št. Ruperta so prišla prva poročila o ustrašovalnem in roparskem napadu partizanov na Mokronog, št. Rupert in Rakovnik. Poročila pravi, da so partizani posebno hudo ropali po Mokronogu, kjer so izpraznili nekaj trgovin, med njimi Sercljevo. Domači fantje v št. Rupertu in na Rakovniku so se partizanom postavili v bran in jih dobro in junaško odbili. V Mokronogu je trajala borba vso noč do 8 zjutraj. Po premirju med 8—11 dopoldne so se boji spet pričeli. Vsa teža napada je bila nad št. Rupertom, kjer so se fantje junaško postavili za svojo vas in jo branili pred roparji in morilci. V št. Rupertu je gorelo tudi nekaj poslopij. Prav tako junaško se je zadržala posadka v št. Rupertu. V bojih je padlo več partizanov, od domačih fantov pa je po dosedanjih poročilih padel kot deseta žrtev Mavsarjeve družine Dolfi Mavsar.

Padlemu junaku naj veljajo za njegovo žrtev naslednje spominske besede: Mnoge naše družine so postale podobne družini svetopisemskega Joba. Najprej so izgubile premoženje — hudobni ljudje so si ga prilastili. Nato so pobili staršem otroke, otrokom matere in v nekaterih družinah je komaj še kdo ostal, da joka na razvalinah svojega doma. Res je, da naši ljudje s silno vdanostjo prenašajo vse to nepopisno gorje in komaj kdaj se jim izvije iz

dna duše vzdih: »Bog je dal, Bog je vzel — njegovo ime bodi čiščeno.«

Izmed družin, ki jih je zadela komunistična knuta je silno prizadeta znana Mavsarjeva družina iz št. Ruperta. Večkrat izropana in okradena si je kakor plaha ptica iskala zavetja pred krovloki. Pa jim niti življenja niso privoščili. O božiču so jih žive sezgalili in le nekaj članov se je rešilo. Nato so poiskali 11 letnega sinka na očetovem domu in ga ubili.

Komu ne bi zavrle krvi? Takrat se je eden poslednjih Mavsarjevih fantov, Dolfi, vrnil domov in tam vstopil v vaško stražo. Hotel je braniti dom in svetlinje svojih očetov. Za vero in proti komunizmu je zastavil svoje mlado življenje. Prav vsak hip je bil pripravljen dati svojo kri, da se le zatre komunizem in se ohrani vera. Ves mladi in močan je bil sredi borcev največji borec!

In ob zadnjem komunističnem divjanju v št. Rupertu je padel Dolfi Mavsar je padel. Saj se bitji začuditi nismo. Če ne bi preziral smrti, bi ne bil junak! Če ne bi v borbi zastavil življenja, bi ne bil borec! In Dolfi je bil junak in je bil borec. Zato ni nič čudnega, da ga je doletela častna smrt junaka.

Dolfi! Izvršil si nalogo, ki ti je bila dana na zemlji in v polni meri. Tvoje mesto v četi je sicer prazno — toda spomin nate svetel boedi pred nami in si nam vzor borca in junaka.

Triki z napačnimi ovadbami — Tatvine živil

Ljubljana, 6. maja.

Kriminalni tipi se v izrednih prilikah prevarajo in si ustvarjajo nove trike in oblike, nove metode, po katerih skušajo doseči na lahek način primerne zaslužke. Ki prevaram je nagnjen nekaj Vladimir, ki je v mladosti imel boljše vzgojo in boljše domače oskrbo, saj je pripadal k ugledni trgovski rodbini na podeželju. Družinsko življenje se je razbilo in Vladimirja so viharji življenja vrgli na stranpota. Ima sicer talent za jezik, toda rad se ukvarja z zakonito pisarijo.

Vladimir je letos prišel na posebno misel, kako naj bi lahkoverno obrtneke in male trgovce izkoristil in dobival od njih primerne nagrade. Strankam ee je predstavljal kot nameštence pri uradu za kontrolo cen ter jim navtežal, da je proti njim prišla ovadba zaradi navijanja cen ali pa zaradi drugih prestopkov protidržavnih uredb, toda on je v položaju, da to ovadbo uniči in bo stranka obvarovana pred vsemi kaznimi in situacijami.

Trgovsko naobražen Vladimir je star nad 40 let. Večkrat je že prišel v navzkrižje s kazenskimi paragrafi, toda vedno se je znal nekako izmuzati. Pred malim kazenskim senatom je bil v sredo obtožen zločina obrtne prevare v treh mu dokazanih primerih. Na gori omenjeni način si je skušal ustvariti stalen vir dohodkov. Najprej je 27. februarja od nekega, pekoveškega mojstra izvalil 120 lir pod pretežo, da je bila proti njemu podana ovadba, ki je navajala, da je prodajal kruh brez odrezkov živilske nakaznice. Ovadbo, ki jo je pa sam spisal, je mojstru pokazal. Vpriču nega jo je nato strgal. Marca meseca je od nekega gostilničarja v bežigradskem okraju izvalil 100 lir, ko mu je kazal ovadbo, da je kljub dani prepovedi točil žganje ter zaračunal za poročilo gnjati in kruh previsoko ceno. Od drugega gostilničarja je izvalil le 30 lir na sličen način. Tudi ta je bil obdolžen, da je točil po prepovedi žganje.

V Vladimirjevo afero pa je po svoji nerodnosti in rafiniranosti prvega prišel tudi neki gradbeni uradnik Andrej, ki je bil hkratu s prvim obtoženec v bistvu priznal vse prevare, toda skušal je zvaliti krivdo tudi na drugega obtoženca. Po daljši razpravi je bil prvi obtoženec Vladimir obojen na 10 mesecev zapora, drugi obtoženec pa zaradi pomanjkanja dokazov oproščen.

Nov tip kriminalnih stanovanjskih podgan je v teh časih posebno nevaren jedinim shrambam

in zalagam živil. Te podgane posebno rada zasledujejo »hrčkarje« ter jim odnašajo razne življenjske dobrine, s katerimi si skuša človek olajšati svoje življenjske težave. Tip take stanovanjske podgane je Jože Skok, rojen 25. septembra 1903 v Šmartnem ob Drieli, celjski okraj, stanujoč v Ljubljani, Florijanska ulica št. 13, samski zidar, nemški državljan, brez premoženja in že večkrat zaradi tatvine kaznovan.

Jože Skok se je najprej ponoči 27. februarja letos spizlil v jedilno shrambo nekega zasebnika v Kersnikovi ulici št. 5.

Zaradi dvakratnega zločina vplodne tatvine obtožen Jože Skok je vsa, v obtožnici navedena dejanja priznal, samo navedbe prič o količini ukradenih stvari je skušal ovreči, toda sodniki kazenskega senata mu niso verjeli, ker so ga zalotili, da je tudi trdovraten lažnik. Jože Skok je bil obojen na 1 leto in 8 mesecev robjete v izgubo častnih državljanjskih pravic za 3 leta.

S štajerskega

Hiša za sobotne in nedeljske tečaje v Celju. 1. maja je bila slovesno odprta hiša za sobotne in nedeljske tečaje za okrogno vodstvo v Celju. Je to prva taka hiša, ki naj bi doprinesla čim več k izobrazbi političnih voditeljev štajerske domovinske zveze. Hiša stoji na desnem bregu Savinje nasproti kopališča in je s svojimi svetlimi sobanami kakor nalašč za take tečaje. Hišo je kupilo leta 1892 Olepsvalno društvo v Celju in jo je kasneje preuredilo v poletno restavracijo. Do konca prve svetovne vojne je v tej hiši prirejala Súdmarka vedno velike poletne veselice. Prvi tečaj je bil 1. 2. maja ter so govorili na tečaj odlični člani stranke o tekočih nalogah voditeljev edinic štajerske domovinske zveze.

25 letnica zvestega dela. V tovarni dušika v Rušah so te dni obhajali lepo slovesnost. Vse delavstvo je počastilo 53 sodelavcev, med njimi dve sodelavki, ki delajo v podjetju že 25 let. Vsi ti so vstopili leta 1917 v tovarno in ostali ves čas podjetju zvesti. Obratni vodja se je zahvalil jubilarantom in jim izročil darila. Svoje čestitke je izrekel tudi vodja delovnega urada pri okrognem vodstvu za mariborsko okolico Keru.

Nov občinski komisar v Semiču in nov župan v Dol. Logatcu

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je mesto fašista Erdmanna Callegarija imenoval fašista Meonija Ovidija za izrednega komisarja v občini Semič. Civilni komisar v Crnomlju ima nalogo, da ta ukaz izvede.

Z drugim odlokom je Visoki komisar imenoval Gabrijela Oblaka, izrednega komisarja v občini Dolenji Logatec, za župana občine Dolenji Logatec. Civilni komisar v Dolenjem Logatcu ima nalogo, da ta ukaz izvede.

Najdeno žensko truplo

Preteklo nedeljo, 3. maja, je fantovska straža izvršila blizu Gaberja hišno prisilno preiščo Cihuhov, kjer so baje partizani svoje črno shranjevali ukradeno blago. Tu so našli zakopano žensko truplo in nekaj drugih manj pomembnih stvari. Istega dne so prijeli dva partizana: Suhadolca Franca in Bizjaka Jakoba, ki sta nosila orožje.

Maksimalni cenik št. 3

Cesen novi lir 4,25 (5,05), beluši 9.— (11.—), karljola 2,80 (3,55), korenje očičeno 3.— (3,60), čebula zgodnja 2,90 (3,45), koprce 2,20 (2,55), solata vseh vrst 3,15 (3,70), špinata 2,85 (3,35), zelena 3,80 (4,55), marelice suhe 43,35 (58,15), pomaranče (la) 7,35 (8,55), limone (la) (15 cm obsega) 4,05 (4,80), komad 0,50. orehi Sorrento 26.— (30.—), orehi navadni 21,50 (25.—), suhe češplje, domače 20.— (23,80).

Zahtevajte povsod naš list!

Umik vojske in njegov vpliv na vojakovega duha

Pri umiku se morda najboljšje izraža notranja vrednost in sposobnost vojske. V prejšnjih vojnih pohodih so se na splošno kaj malo bavili z moralno četo, prevladovalo je mnenje, da izvežbanost in disciplina zadoščata. Za psihologijo množic, posebno pa za duševstvo vojakov, so se na splošno zelo malo zanimali, kazali pa so zanje tudi malo razumevanja. Šele dolgotrajna svetovna vojna 1914—1918 je prisilila ostrejše opazovanje med častniki, ki so vodili večje enote, da so se pozanimali tudi za duševno razpoloženje vojaških množic in njegovih pojavov. V najnovjšem času so razen Nemcev tudi boljše-viki v rdeči vojski posvetili temu vprašanju veliko pozornost. Sovjeti so šli še dlje in so zdravnikom psihiatrom poverili nalogo poglobiti se v to vprašanje. Posebno važna pa se zdi psihologija množic pri umiku.

Pri tem je treba takoj potegniti mejo med prostovoljnimi umikom in takšnim, ki je vsiljen in se po navadi spremeni v zmedo. Hoteni, prostovoljni in urejeni umik je sredstvo strategije prav tako, kakor kaka močna ofenziva.

V splošnem v stari avstrijsko-ogrski in v nemški vojski pred 1. 1914 niso poznali v zadostni meri vseh operativnih možnosti, ki jih je prostovoljni umik kril v sebi. Francoska strategija in vojna taktika je videla v svojem ofenzivnem umiku zelo učinkovito sredstvo, s katerim je hotela nasprotnika presenetiti. Po mišljenju nekaterih vojaških strokovnjakov bi se morala vsaka vojska vaditi ne le v napadu, pač pa tudi v umiku, kajti slednji stavlja v slehernem pogledu velike zahteve na čete.

Brzojavka vrhovnega poveljnika francoske vojske francoskemu vojnemu ministru 26. avgusta 1914, ki se je glasila: »Opustiti bo treba del ozemlja, da bi mogli tako organizirati poseben manever v zaledju.« je dokaz, da se je poveljnik odločil za strategičen umik. Nemci so se močno prevarali glede pomena in cilja tega umika.

Sleherni, pa še tako načrtno in prostovoljno izveden strategičen umik stavlja velike zahteve tudi na najboljši čete, ki zaradi nepoznanja celotnega položaja ne morejo dometi vzroka umika. Tudi hoteni umik zahteva več sposobnosti in naporov, pogostokrat dolgotrajno, predvsem nočno, premikanje, ki izčrpava in utruja zlasti pehoto. Tako se pri vojski, ki ni posebno izurjena za napore, nepričakovano povečuje število upehancev, zgubi se pa tudi več ali manj orožja. Zgled za to je prostovoljni umik maršala Mackensena na Poljskem oktobra 1914. V noči na 20. oktober se je po končanih izpraznjevalnih delih, po uničenju železnice, mostov in brzojavnih napeljav začel umik, o katerem je svoj čas nek ameriški častnik zapisal sledeče: »Maršal Mackensen je izginil kot duh in ni pustil nobenega topa, nobene puške in nobenega naboja, pač pa le nekaj upehaneh vojakov.«

Psihologija zmagovalnih čet ne dela nikomur preglavice. Ko se prodira, je vse razpoloženo in živahno. Vsi vojaki prav do poslednjega laže prenašajo še tako naporno pot. Vojaka se nam-

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Po dogovoru z zastopnicami in zastopniki konsumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad Visokemu komisarjatu spet predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je ta odobril.

Z odlokom VIII-2 št. 362-8 Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka, 3. maja 1945. XXI. najtjuraj dalje do objave novega cenika.

Kislo zelje 4 lire, repa na debelo 0,75, repa na drobno 1, kisla repa 2,50, berivka 8, regrat 3, radič 6, zeleni radič 8, špinaca 5,50, rdeča pesa 3, kolerabice 4, rumena koleraba 2, črna redkev 1,50, mesečna redkva 10, domači beluši 11, rabarbara 6, rdeče korenje brez zelenja 4, rumeno korenje 2, peteršilj 4, zelena (glave) 5, čebula 3, šalota 4, česen 8, osnaženi hren 4, jabolka 1, vrste (namizna izbrana) 5,70, jabolka II, vrste 5, suho lipovo cvetje 18 lir kilogram; jajca 2 litri komad.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavi cenik za zelenjavo in sadje št. 8 na zelenem papirju. Posebno pa opozarjamo prodajalce in potrošnike, da mora biti po teh cenah naprodaj vse blago zdravo, otrebljeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa povrtnina mora biti osnažena in oprana, vendar pa ne več morka, pač pa sveža.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenem blagu ne samo na Vodnikovem in Pogacarjevem, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalkah in prodajalcih po vseh mestni občini ljubljanski.

reč oprime prepričanje, da prihaja z vsakim korakom bliže svojemu cilju, namreč končni zmagi, in nazadije tudi bliže miru, ki ga bo povedel nazaj v rodni dom.

Drugeče je v ustaljeni vojni, v vojni v zakopih. V strelske jarko v letih 1916—1918 se je vtihotopilo drugačno razpoloženje. Ljudje so se dolgočasili, nekateri med njimi, ki so bili k temu nagnjeni, pa so postopali zamisljeni. Vojak v takšni vojni ima čas, da se začne baviti v svojimi zasebnimi zadevčinami, posebno pa je zanj neprijetno, kadar prihajajo neugodne novice iz njegovega rodnega kraja ali rodnega doma.

Pa ne le napredovanje, temveč tudi ukazani umik menja razpoloženje. Tu ne gre za katastrofo ne za zmeden beg, kakor je bilo to pri Napoleonu leta 1812 v Rusiji, niti ne za duhovni zlom čet osrednjih sil v jeseni 1918. Vojske so bile tedaj utrjene in site bojev. Vsi so mislili le na povratek domov. Celo pri rednih prostovoljnih umikih povzročila duhovno razpoloženje vojakov velike skrbi vrhovnemu poveljstvu. Vsako povelje na umik, posebno če pride nepričakovano, zelo razburi duhove.

Dobro vodena in močna vojska si bo mislila: »Kaj nam mar! Povelju se pokorimo ne zato, ker se moramo, pač pa zato, ker tako hočemo! Bolj ali manj, bo takšna vojska težkega srca pustila vojno gradivo, ako ni možnosti, da bi ga vzela s seboj ali pa mogla prej odpeljati stran. Vsako skrbno vodstvo bo z vsemi sredstvi skušalo omiliti neveselost umika, posebno ob deževnem ali mrzlem vremenu. Preskrbovanje vojske je tedaj nekoliko lažje kakor pa pri prodiranju, kajti oskrbovalni oddelki in pekarije puste hrano v naprej določenih začasnih skladiščih, kjer čete brez vetjih težav lahko dobivajo svoje obroke.

Umik, pa naj bo kakršne koli vrste, pa stavlja danes večje zahteve kakor pa kdaj prej. Častniki morajo napeti vse svoje sile, da obratno moštvo v dobrem razpoloženju. Neposredno zasledovanje se da sicer laže zadrževati zaradi modernega orožja, toda zato lahko postanejo neprijetni letalci v zraku, oklepni oddelki z bokov in padalci v zaledju. Zaščitni oddelki imajo še težjo nalogo, kakor pa so jo imeli kdaj koli prej.

Od moderne vojske in od sodobnega vojaka se zahteva predvsem samoobvladovanje in živčna trdnost. Zato se pa morajo poveljniki višjih in nižjih enot popolnoma posvetiti moštvo in prednjačiti z lepim zgledom, nikdar pa ne smejo pozabiti na nauke in izkustva množične psihologije, da morejo potem za vsako ceno preprečiti zmedo.

Najboljše čete mnogoterega naroda, ki so se v napadu sijajno izkazale, prečesto zelo rade zapadejo v zmedo. Drugod pa spet vidimo, da so nekatere vojske, posebno na umikih, silno trdovratne in odporne.

Premogokrat pa se je pokazalo tudi, da je šele poraz vojske zbudił spečo domovinsko ljubezen in okrepil v ljudstvu duha odpornosti. To se je videlo pri Rusih po letu 1806, ko jih je Napoleon premagal. (Pester Lloyd.)

HARLEM

Novi film HARLEM, proizvod tvrdke CINES, razvija romantično in človeško dejanje v širokem okvirju močnih predstavnihih elementov z ritmom, ki začne gledalca, in ga prestavi v središče ameriške metropole, kjer se borijo italijanski emigranti za pravice našega plemena in naše civilizacije proti zasledam

OD 7. MAJA NAPREJ V KINU MATICA

podzemlja, pokvarjenim običajem, slepemu in zavistnemu nerazumevanju ameriške sredine. Ta film je treba smatrati za mojstrovino izjemne umetniške vrednosti s svojo dramatično primerjavo značajev in ostrih karakterjev, ki jih podajajo naši najboljši igralci. Film bo na programu

S. S. VAN DINE: BOGINJA MAŠČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

Markham je stopil prav do vznožja polžasto zavitih stopnic in položil svojo roko Vanceju na ramo.

»Zakaj še vedno tako dvomiš, prijatelj?« ga je vprašal. »Tudi meni se zdaj vsa stvar zdi precej enostavna.«

Vance ga je pogledal v oči.

»Enostavna... da! Toda na kakšen način enostavna? Ni doslednosti. Tako bistvo človek, kakor je dr. Bliss, naj bi ubil nekoga, o katerem je bilo znano, da se je z njim domenil za sestaneč, in naj bi potem pustil na kraju zločina zaponko s skarabejem in stroškovnik, ki ga ni mogel napisati nihče drugi, ter bi na ta način pokazal sled za seboj? In kakor da vsi ti sledovi še ne bi zadostovali, naj bi bil pustil za seboj še krvave stopinje svojih, tako svojvrstnih čevljev na poti od trupla do svoje delovne sobe?... Ali bi bilo mar to pametno?«

»Morebiti vse to res ni pametno,« je pritrdil Markham, »a v resnici je le tako in zdaj nam pač nič drugega ne preostane, kakor da zaslišimo dr. Bliss.«

»Morda imaš prav,« Vance se je ozrl na mala kovinsata vrata na vrhu stopnic. »Da, prišel je trenutek, ko je dr. Blissa treba potisniti s hrbtom od zid... A vsa stvar ni ni nič kaj všeč, Markham. Nekaj dvomnega je na njej... Morda nam jo bo lahko nekoliko osvetlil doktor sam. Ali mi dovolite, da grem sam ponj?... Poznam ga že več let.«

Vance se je obrnil ter skočil po stopnicah navzgor, pri tem pa je pazil, da ne bi stopil na krvave sledove, ki jih je bil na stopnicah našel narednik Heath.

V. POGLAVJE

Meryt — Amen

Petek, 13. julija, ob 12.55.

Vance je potrkal na vrata in si iskal v žepu cigaretno dozo. Mi smo ga spodaj opazovali v mirnem pričakovanju, kdaj se bodo vrata odprla. Ne vem, iz kakšnega razloga me je skoraj prevzel občutek strahu in mišice so se mi napele. Ne bi mogel povedati, česa sem se bal. A v tem trenutku me je kar zabeblal okrog srea. Vse je govorilo za to, da je zločin zagrešil veliki egiptolog, ki je bil tedaj tam v svoji delovni sobi.

Le Vanceju se je bralo z obraza, da ni preveč zaskrbljen. Prižgal si je precej zbeženo svojo cigareto, in ko si je spet vtaknil vžigalnik v žep, je znova potrkal na vrata, tokrat močneje. Še vedno se ni oglašil.

»To je pa res čudno,« smo slišali, da je pogodrnjal. Potem je dvignil roko in udaril po kovinastih vratih s takšno silo, da je kar odmevalo po veliki muzejski dvorani.

Cez kakšno minuto mučnega molka smo slednjih zaslišali, da je zaškratla kljuka in težka vrata so se počasi odprla v sobo.

Med njimi se je prikazal visok, suh možakar kakšnih pet in štiridesetih let. Na sebi je imel nadro silveno domačo haljo, ki mu je segala do kolen, njegovi redki rdečkasti lasje pa so bili rakuštrani, kakor bi bil pravkar vstal iz postelje. Po zunanjem videzu se je res zdelo, kakor da bi se bil pravkar prebudil iz globokega sna. Njegove oči so bile še vse medle in trepalnice zmršene. Opiral se je na kljuko na notranji strani vrat. Bil je to mož, ki je na človeka napravil globok vtis. Njegove oči so bile podolgovate, ostre in vdrtne, čelo visoko in ozko... prav takšno, kakršno imajo učene glave. Nos je bil zakrivljen kakor kljun kakšne ptice-roparice in ta nos je bil glavna značilnost njegovega obraza. Usta so bila pravilna, brada pa oglatá, tako da se je zdela kakor kakšna kocka, lica pa tako razorana, da je ta mož naredil name vtis človeka, ki je telesno bolan in precej živčen.

Nekaj trenutkov je ves osupnjen gledal Vanceja, potem pa kakor tisti, ki se nenadoma vzdrami iz spanja, nekajkrat pomežiknil in globoko vzdihnil:

»O, gospod Vance, vi ste!...« Njegov glas je bil debel in nekoliko hripav. Ze dolgo časa vas nisem videl...« Njegove oči so se ozrle proti muzejski dvorani ter se ustavile na majhni skupini ljudi, ki so stali ob vznožju stopnic. »Ne razumem dobro...« Poglel se je počasi z roko po glavi ter si s prsti popravił skuštrane lase. »Čutili, da mi je glava tako težka... Izvolite mi oprostili... Moral, moral sem iti spat... Kdo pa so tistile gospodje tam spodaj? Poznam Scarletta in Hanija... Tu v moji delovni sobi je bilo peklenško vroče!«

»Zgodila se je težka nesreča, dr. Bliss,« mu je povedal Vance tiho in resno. »Bi hoteli stopiti malo v muzejsko dvorano?... Potrebujemo vašo pomoč!«

»Nesreča?« Dr. Bliss se je zdrnil in prvič, odkar so se bila odprla vrata v njegovo delovno sobo, povsem odprl oči. »Težka nesreča?... Kaj se je vendar zgodilo? Je morda kdo vlomil? Vedno sem se bal, da...«

»Ne, ni bilo tatov v hiši, gospod doktor,« Vance ga je opiral, ko je ves razburjen stopal po polžasto zavitih stopnicah.

Ko je dr. Bliss stopil v muzej, so se oči vseh navzočih ozrle na njegove noge. Tudi jaz sem se nehote moral ozreti nanje in opazil sem, da je Heath, ki je stal blizu mene, zapičil svoj pogled naravnost v čevlje slovitega egiptologa. Toda vsak od nas bi se motil, če bi pričakoval, da bo dr. Bliss v teniških čevljih. Na nogah je dr. Bliss imel modre copate iz mehkega usnja, takšne, da so prav lepo ujemale z barvo njegove halje. Poleg tega sem tudi opazil, da je bil v sivi svileni pidžami, ki se mu je videla izpod halje, okrog širokega zavihanega ovratnika pa je bila rahlo zavezara cvrtnična lilaste barve.

Njegov oči so se ustavile na majhni skupini ljudi, ki je stala pred njim, potem pa se znova ozrle na Vanceja.

DRVARKA MARIJA

TOMAZIČ JOŽE BERANEK JOŽE

113.

114.

Zaradi Marijinega upravičenega očitka, da je pomagal samemu zlodeju zidati zlodjev križ, je mlademu duhovniku bilo zelo hudo pri srcu; zato jo lepo poprosi:

»Mati moja, Drvarka Marija, pojdi tudi tokrat z menoj!«

Ona mu je smehljaje se obljubila in prikimala.

V tem hipu so se v cerkvenih linah zamajali zvonovi kar sami od sebe ter odplavalni čez frate in planine; klenkali, zvonili so in vabili, vabili k procesiji.

In glej! Iz vseh drvarij in bajt so prišli drvarji, s širokih planj in zelenih pašnikov so prišli pastirji in pastirke s čredami ovac in tropi belih jagnjčev; od bistrih potokov so priromali žagarji, plovči s splavarji, iz globokih klancev vozniški.

Za njimi so prišli planinski kmetje in kmetice. Vso je drlo tja k romarski cerkvi Drvarke Marije. Po romarski stezi je pripeketal še beli konjiček ter se ustavil pri cerkvenih vratih.

V notranjosti cerkvice pa se je zgodilo tole: z vseh oltarjev so priplavalni beli angeli tja pred Marijin prestol, ki so ga previdno nesli skozi božjo vežo pred cerkvena vrata. Za njimi je prišla Drvarka Marija ter sedla na svoj prestol; mladi duhovnik pa se je zavihel na belega konjička.

Tedaj se je vse lepo in počasi uvrstilo v romarsko procesijo; pred njo so klenkali zvonovi, smrekovi vrhovi so se razmikali in se pripogibali do zemlje. Po narejeni poti je jahal mladi duhovnik, Drvarko Marijo so nosili krilati angeli, za njima pa so se vsuli planinčani, katerim so sledili še ovčji tropi.

LJUBLJANA

Koledar

Cetrtek, 6. velikega travna: Jan. Evang. La-tinskih vrat; Benedikta, devica.

Petek, 7. velikega travna: Benedikt II., pa-pež; Stanislav, škof in mučenec; Gizela, kraljica in opatica.

Obvestila

»Zmaga luči«, krasen domač misterij, ki ga je napisal član ljubljanske drame Milan Skrbinšek, bodo igralci franciskanske prosvete ponovili v nedeljo ob 7 zvečer v franciskanski dvorani. Ker je to globoko versko delo še posebno pomembno za majnik, mesec duhovne obnove, naj se občinstvo predstave v čim večji meri udeleži. Vstopnice je lahko dobite v predprodaji v trgovini Stitigoj, Franciskanska ulica 1.

Koncert na dveh klavirjih. Vršil se bo jutri, v petek, ob 7 zvečer v mali filharmonični dvorani. Izvajali ga bosta Marta Bizjak Valjalo in Silva Hrašovec, obe odlično nigrani pianistki. Njuna igra je skladna in učinkovita, dokaz temu, da je zanimanje za vsak njun koncertni nastop vedno večji. V petek bosta igrali svoj peti koncert na dveh klavirjih z novim, pestrim koncertnim sporedom, na katerem so zastopana naslednja dela: Clementi: Sonata C-dur, Taren-ohi: Variacije na Schumannovo tema, Piccilli: Burleska, Chopin: a) Etuda, b) Preludij, in Pfeifer: Tarantela. Na koncert dveh priznanih slovenskih koncertantk opozarjamo in vabimo. — Predprodaja v knjigarni Glasbene Maticе.

Diletantske slike, dostikrat zmazke najslabše vrste, vidimo v izložbenih oknih nekaterih ljubljanskih tvrdk. Kadar gre za take diletante in šušmarje, tedaj izgovor, da jim nudijo možnost zaslužka, še daleč ne odtehta dejstva, da tvrdko s tem prav grdo blatijo kulturno lice našega mesta, begajo okus občinstva in dokazujejo svoj lastni neokus. V vseh umetnostnih vprašanjih dajo pojasnila radevolje naše društvo. — Društvo Slovenskih Likovnih Umetnikov, Ljubljana, Wolfova ulica 10/II.

V ponedeljek, 10. t. m., bo koncertiral v Ljubljani eden najpomembnejših pianistov sedanje dobe Carlo Vidusso. Slaven umetnik našemu koncertnemu občinstvu ni nepoznan osebnost, saj bo ponedeljski koncert njegov tretji koncert v našem mestu. Vidusso je bil rojen v Južni Ameriki in je začel svoje klavirske študije v Buenos Airesu, dovršil pa jih je v Milanu. Kot mladenič se je posvetil koncertnemu življenju in od svojega 20. leta dalje je prepotoval s koncerti vs Evropo in Južno Ameriko. Udeležil se je mnogih klavirskih tekmovalij in povsod odnesel prve nagrade, najvišjo pa v Varšavi, kjer so se izvajala izključno le Chopinova dela. Tudi na svojem koncertu v Ljubljani prihodnji ponedeljek bo izvajal med drugim 24 Etude nesmrtnega poljskega skladatelja. Zato bo ta njegov koncertni nastop posebno zanimiv in izredno privlačen za našo koncertno publiko, ki s posebnim navdušenjem posluša ravno Chopinova dela. Na koncert slavnega mojstra opozarjamo. Vršil se bo v veliki filharmonični dvorani. Začetek točno ob 7 zvečer. Predprodaja v knjigarni Glasbene Maticе.

Passijske predstave v Drami. Od tih nedelj dalje uprizorjajo v dramskem gledališču z velikim uspehom passijsko dramo »V času obiskanja«. Te predstave so resnično lepe in uprizoritev nudi globoko doživetje. V krasnih, slikovitih prizorih nastopa veliko število sodelujočih, ki živo predstavljajo dogodke iz poslednjih dni Jezusovega življenja. To je največja drama vseh časov, ki posebno živo govori v naš čas. Igrali jo bodo v nedeljo, 9. maja, dvakrat. Prva predstava bo ob 3 popoldne in druga ob pol 7 zvečer. Cene so znižane od 15 lir navzdol. Da se izognete navalu pred pričetkom predstave, si preskrbite vstopnice v predprodaji v Operi.

Razstava slik Eda Deržaja. V soboto, 8. maja t. l., odpre ob 16 v gornjih prostorih Obersnelove galerije na cesti Arielle Ree (bivša Gosposvet-ska) razstavo svojih del slikar Eda Deržaj. Po lanskem uspehu, ki ga je dosegel s svojimi akvareli, bo umetnost ljubca občinstvo gotovo tudi zanimala slikarjeva letošnja razstava. Poleg vrste izbranih novih akvarelov, bo slikar razstavil tudi svoje najnovejšo oljnate podobe. — Razstava bo odprta nepretrgoma od 8 do 18.30.

Opozorilo! Gospodična — precej nad 30 let starosti, s pristrženimi lasmi, ne posebno negovanimi, s črnimi očmi, seveda na obeh rokah z belimi naprtniki — ima izredno zabavo s tem, da obiskuje razne stranke na stanovanju ter jim pod raznimi navideznimi okoliščinami pripoveduje, da je ta in ta oseba na njenem stanovanju pustila za njo take in take »dobrote« v takšni množini, da jih sama ni mogla prinesiti. — Dobi vsak, ki pride kadar koli, pri njej; navede pa izmišljen naslov v kakšni bolj skriti ulici, pač pa ravno na nasprotnem kraju mesta, da bo imela stranaka več zamude, da bo v označeni ulici iskala številko, katere ondci sploh ni, in poizvedovala v okolici po navedenemu imenu, katerega nihče tam ne pozna. Vsak, ki je na tak način že »nasedel«, se bo ob srečanju v mestu te gosposdični kar na cesti primerno zahvalil. Drugi pa naj bodo s tem opozorjeni, da ob morebitnem podobnem primeru kar takoj z »ljubeznivo gospospic« doma obračunajo.

SPORT

4. kolo domačega nogometnega prvenstva

Prihodnjo nedeljo bo na sporedu četrto kolo domačega nogometnega prvenstva. Na sporedu bo ena drugorazredna in ena tekma prvega razreda.

Zabjak : Korotan se bosta pomerila za točko drugega razreda. Seveda moramo dati pri tem srečanju več izgledov Korotanem, ki so starejši po letih nogometnega udejstvovanja, v moštvo imajo izkušene moči; preveč se pa Korotanici ne smejo zanašati na slabost Zabjaka, da jim končno ne bo tako trda preda, kot je zadnjo nedeljo Mladiki v borbi z žilavimi Vičani. Zabjaka ni podcenjevati, saj se je od lanskega leta precej popravil in svoje vrste znatno okreplil. Tekma bo zanimiva. Začetek ob 14 na Hermesu.

Po tej drugorazredni borbi se bosta na zelenem igrišču pomerili enajstorični odbornikov in sodnikov.

Tekma bo vsekakor zanimiva, saj bodo v njej pokazali 1 eni i drugi, kaj znajo in kaj zmorejo. V kolikor doseje vemo za postavi obeh moštev, bi dajali nekaj prednosti sodnikom, vsaj kar se zmogljivosti tiče; ti imajo že namreč od sojenja samega nekaj kondicije več kot odborniki, ki le sede obračajo liste domačega nogometnega športa. Lahko pa nas prav odborniki presenetijo, ko bodo morda na

igrišču privlekli bog si ga vedi kakšne stare odbor-niške nogometne zvezde. In tedaj joj sodnikom! V ostalem bomo pa videli v nedeljo, kako se bo končala prestižna borba med enim in drugim.

V prvenstveni borbi pa se bosta končno pomerila za dragocene točke

Tobačna tovarna in Mars.

Tekma bo ostra in napeta, saj bo tja, kdo od njiju bo dobil prvi dve točki v prvenstveni razpredelnici. Eno in drugo moštvo se odlikuje po srčnosti in veliki ljubezni do klubskih barv. V tem imajo Tobakarji še nekaj prednosti pred Marsovci, slednji pa imajo nekaj več tehničnega znanja. Borba bo, kakor rečeno, ostra in napeta in bodo gledalci gotovo prišli na svoj račun. Vse navedene tekme bodo na igrišču Hermesa z začetki ob 14, 16 in 17.

Nogometnim klubom. Prosimo, da prideta na današnji sestanek v Zvezno pisarno po dva ali trije odborniki vsakega ljubljanskega nogometnega kluba. Prosimo točno in zagotovo. Sestanek bo ob pol šestih.

Vrhnika

Naročnike »Slovenec«, »Sloven. domac in »Slovene« knjižnice opozarjamo, da lahko vsakčas plačajo naročnino pri našem zastop-stvu na Vrhniki, Podlpiška cesta 9.

Tu se tudi naročajo naši listi in knjige. Zaloga vseh knjig »Slovenčeve knjižnice«.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Cetrtek, 6. maja, ob 17: »V času obiskanja«. Za-ključena predstava za šolsko mladino.

Petek, 7. maja, ob 17: »V času obiskanja«. Za-ključena predstava za šolsko mladino.

Sobota, 8. maja, ob 15: »V času obiskanja«. Za-ključena predstava za šolsko mladino.

Nedelja, 9. maja, ob 15: »V času obiskanja«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. — Ob 18.30: »V času obiskanja«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Opera:

Cetrtek, 6. maja, ob 18: »Janko in Metka«. Red Cetrtek.

Petek, 7. maja: Zaprti (generalka).

Sobota, 8. maja, ob 18: »Prodana nevesta«. Prvič v sezoni. Red Premierski.

Nedelja, 9. maja, ob 17: »Evgenij Onjegin«. Iz-ven. Cene od 28 lir navzdol.

Novo premiera v Drami. Prihodnji teden, v torek, 11. t. m., bo premiera D'Annunzijeve pa-stirske tragedije v treh dejanjih »Jorjiva hči« za red Premierski. V delu je prikazana moč tradi-cije, vere in mistike, ki so jez proti slepim ljudskim strastem. Obenem pa je povezan z njimi konflikt ljudi, ki žive izven meja tradi-cije po svojih notranjih navednih zakonih. Delo odlikuje visok pesniški in odrski slog, ki se naslanja na koncepcijo antične tragedije. Igro bo režiral Milan Skrbinšek.

Nov Janko v »Prodane neveste«. V uprizoritvi Smetanove »Prodane neveste«, ki bo letos ponovljena za abnoma, bo pel prvič partijo Jan-ka Drago Čuden. Nova bo tudi Elza Kralovecva v partiji matere Kate. Ostala zasedba z Vidali-jevo kot Marinko in Lupšo kot Kecalom bo ista kot lani.

Velike Lašče

Vse knjige »Slovenčeve knjižnice« stalno v zalogi v trafiki Peterlin, Velike Lašče.

Blisk!

Je čudovita zgodba volka, v katerem se pretaka kaplja pasje krvi, ki ga nagne, da končno zopet sklene prijateljstvo s človekom. Čudoviti opisi kanadskih severnih zasneženih pokrajin so res mojstrsko podani. — To lepo delo tudi pri nas znanega pisatelja J. Curwooda bo gotovo v veliko veselje vsem bralcem knjig »Slovenčeve knjižnice«. V vseh knjigarnah in trafikah jo dobite.

Blisk!

Blisk!

Blisk!

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

»Pojdite in privedite kakšnega zdravnika«, je rekel tiho, — »recite mu, naj prinese kakšno sredstvo, ki bo upravljalo to mlado damo za kakšnih dvanajst ur.«

»Slabe vesti?« je vprašal Broad. »Niti najmanjše možnosti ni, da bi bil mladenič rešen«, je rekel. — »Tudi najmanjše...« je ponovil.

Beg.

Z usedom, pritisnjenim na tla, je slišal Dick tele besede: »On pravi, da mora umreti!«

Razpokane ustnice so se mu raztegnile v smehlaj. »Ali ste ga slišali hoditi gori sem in tja?« je vprašal Hagn. »Ne. Mislim, da spi«, je rekel drugi, katerega pa Dick ni mogel spoznati po glasu.

»Moralni bomo počakati, da spet zavesti luč. V tem ne bi uspeli, saj bi se med seboj pobili.«

Ta misel ni vsem ugajala, ker bili so deljenega mišljenja. Dick je neka-ko po glasovih preračunal, da mora biti doli šest oseb. Prižgal je vžgalico, da bi še enkrat pregledal prostor. Pogled mu je obstal na električnem kablu.

Kmalu mu je sinila v glavo resilna misel. Po trebulu se je splazil po tleh do žice, jo prijel ter začel vleči z vso silo k sebi. Pri tem se je zlomil izolator. Na srečo so padli izolatorjevi drobcini na smeti in ne na tla, tako da niso naredili nobenega ropota, ki bi ga morda lahko oni spodaj slišali. Pol ure se je potem trudil, da odstrani gumo na kablju, tako da bi imel obe bakreni žici prosti. Roki sta mu krvaveli. Zlomil si je skoraj že vse nohte. Po enurnem trdem delu se mu je posrečilo, da je odstranil gumo od obeh koncev kabla. Dalje je še ugotovil, da se odpirajo vrata navzven. Z veliko muko je dvignil jekleno ploščo ter jo položil pred vrata tako, da je moral vsakdo stopiti na njo, kdor je hotel v sobo. Potem pa je začel na ploščo v zarezeh, narejene za pritrditve, pritrtjevati žico z vijaki.

Komaj je bil s tem delom pri kraju, se je že zdanilo in svetloba je po-sijala skozi stekleno tvornično streho. Dick je slišal pritaženno šepetanje in lahke pok, ko da bi kdo odtrnil za-pah na vratih. Splazil se je k stikalu, ga obrnil in čakal.

Nekdo je sunkovito odprl vrata in pri tem stopil na ploščo. Preden pa je mogel s krikom opozoriti tovariša, ki

je šel za njim, je tudi ta že ležal onesveščen na tleh.

»Kaj pa je z vama za vraga?« To je bil Hagnov glas. Pritekel je po stopnicah ter stopil z nogo na jekleno ploščo. Trenutek je stal na plošči ves otrpel, nato pa je padel stokaje vznak. Dick je slišal ropot, ki ga je povzročil njegov padec po stopnicah.

Sedaj tudi sam ni več čakal. Skočil je čez ploščo, zbežal po stop-nicah ter preskočil nezavestnega Hagna.

Majhna pisarna je bila prazna. Na mizi je ležal Hagnov samokres. Zagrabil ga je in bežal skozi dolgo, prazno tvorniško dvorano, ki se mu je zdela, da je neskončno dolga. Sunkoma je odprl vrata in bil na prostem.

Slišal je neki klic, in ko se je obrnil, je zagledal dva bandita, ki sta mu sledila. Dvignil je samokres in pritisnil na petelina. Samokres je bil prazen, kajti Hagnu mu je odvezl vse na-boje.

Težak samokres pa je tudi dobro orožje v primeru, če je kaj drugega pri roki. Dick je s samokresovim koptom udaril moža, ki mu je bil za pe-tami in ki ga je hotel že zagrabiti. Nato se je hitro obrnil in bežal, kar so ga noge nesle.

Spoznal je, da se je motil, ko je mislil, da je v tovarni le kakih šest oseb. Bilo jih je najmanj kakih dvaj-set in ti so bili vsi nekje v bližini. Dick je skušal priteči na cesto, od ka-tere ga je ločilo le nekaj grmovja,

Toda naredil je napako. V grmčevju je bila bodeča žica. Še naprej je bežal po raztrganih tleh. Noge so ga zelo bolele, ker je bil bos in vsak korak mu je povzročal bolečine. Zaradi tega ni mogel teči dovolj hitro. Zasedlo-valci so mu bili že trdno za petami.

Dick je naredil ovinek ter bežal k drugemu delu tvornice. Sedaj so bili zasedlovalci le še za las za njim. Moge-l je že čuti sopenje prvega. S svojimi silami pa je bil že tudi čisto na kraju. Pred seboj na steni je zagledal alarmni zvocec za gasilce in ko blisk mu je sinila dobra misel v glavo. Strl je stekleno ploščo, ter pritisnil na gumb, a že v istem trenutku so padli vsi po njem.

Boril se je ves besen in obupan, to-da taki množici spočitih banditov le ni bil kos. Na vsak način pa je gledal nato, da dobi nekaj na častu.

»Dajte mi mir, dečki«, je rjovel.

»Hagn je mrtev!« To je bila napačna ugotovitev, kajti še v istem trenutku je prišel Hagn iz sosednjega poslopja, sicer utrujen in ves krmežljav, toda le živ. Bil je ves divji od bolečine in jeze. Pleklinjal je v jeziku, katerega Dick ni razumel, mislil pa je, da je švedski.

»Za to se mi boš pokoril!« Ti sam boš še okusil električni tok, ti pesk! Zamahnil je s pestjo proti Dicku, ta pa se je umaknil udarcu in pest je zadela steno. Hagna je udarec zabo-vel ter je skočil proti njemu ter ga začel praskati in tolči z obema roka-

ma. Toda prav to je bila njegova re-šitev; kajti možje, ki so ga trdno dr-žali za roke, so ga izpustili, da bi ga lahko Hagn bolje prepizkasil. Dick pa je Hagna bliskovito brenil v želodec. S krikom polnim bolečine se je Sved zgrudil na tla.

Še preden ga je mogel kdo zadr-žati, se je Dick pogнал ko strela in be-žal proti vratom. Že je došel do njih, ko je neka roka segla po njem. Ongil se je na stran in se opotekaje zmuznil skozi vrata. S ceste je bilo že slišati znak zvozna in videti blesk gasilskega žarometu.

Gasilni avtomobil je pridrvel z naj-večjo brzino. Kratek trenutek so zrlji žabarji avtu nasproti, nato pa so se obrnili, ne da bi se dalje zanimali za plen, ter zbežali.

Dick je razložil načelniku v nekaj besedah položaj. Kmalu nato je prišel drugi voz. Gasilci so bili možje, ki se žabarjev niso prav nič bali.

Medtem ko so Hagna zvezali in ga odnesli v prvi avto, je Dick pogledal na uro. Kazalec je kazal šest.

Dick je skočil k svojemu Rollexu ter se pripravil na najhuješe. Hagn na srečo ni niti poizkušal, da bi avto pokvaril. Morda je nameraval obdržati avto zase. Tri minute pozne-je se je Dick brez klobuka, umazan, z znaki Hagnovih krepiljev na licu vsedel za krmilo svojega avtomobila ter zdrvel proti Gloucestru. Tudi če bi vedel, da je njegova ura obstala, ne bi mogel voziti hitreje.

Velika vloga italijanskega prevoznega letalstva

Po angleško-ameriškem izkrcanju v Severni Afriki so vprav posadke prevoznih letal napisale strani svojega največjega junaštva

Rim, 6. maja. s. Med vsemi vrstami letal so se v tem hudem obdobju vojaških nastopov najbolj odlikovala prevozna letala in zavzemajo v tem oziru prvo mesto. Celo sovražnik sam je poudaril važnost nastopanja italijanskih prevoznih letal, ko je odkrito priznal, da so ga na tem polju naše sile prekosile.

Ze uspehi, ki so bili doseženi za abesinske vojne in v bojih za Albanijo, v najlepši luči kažejo, kolikšne važnosti so prevozna letala ne samo, v kolikor gre za vzdrževanje običajnih zvez, temveč tudi kar se tiče izvajanja samostojnih nastopov, ki bi jih z drugačnim orožjem kaj težko izvedli.

Na podlagi teh skušenj je vodstvo italijanskega letalstva že v začetku sedanje vojne ustanovilo posebno poveljstvo, ki ima nalogo, vzpostaviti vse udeleževanje letalskih prevozov, pri čemer je mišljeno tudi letalsko osebje in ureditev civilnih letalskih prog, ki so se uveljavile v mirnem času po vsem svetu. Ta nova ustanova, ki je podrejena glavnemu stanu italijanske mornarice, je dobila ime »Poveljstvo za posebno letalsko službo«.

Način, kako je ta nova ustanova rešila naloge, ki so ji bile dane, prikazuje v jasni luči dejstvo, da so bile zveze z Italijansko Vzhodno Afriko zagotovljene več ko eno leto izključno le po zračni poti. V Vzhodno Afriko so vozili z letali strelivo, nadomestne dele, zdravila, pošto, ljudi in kar cela lovška letala. Vse to je omogočalo junaškim letalcem italijanskega imperija, da do zadnjega niso klonili pred sovražnikom, ki se je lahko na debelo zalagal.

Istočasno so letala »Poveljstva za posebno letalsko službo« stalno vzdrževala zveze z italijanskimi onstranmorskimi deželami in dajala

izredno pomemben prispevek vojaškim nastopom na balkanskem bojišču, v Rusiji, zlasti pa še nastopom v Severni Afriki. Posadke italijanskih prevoznih letal pa so napisale strani največjega junaštva v svoji zgodovini, posebnost še po tistem, ko so se v Alžirju izkrcali Angleži in Amerikanci. Samo po zaslugi njihovega pravočasnega posega je bilo mogoče prepeljati na tunizijska pristanišča toliko vojaštva, da smo lahko obdržali oporišči v mestih Tunis in Bizerti, proti katerim je sovražnik hitro prodiral, ne da bi kje naletel na kakšne ovire. In spet po zaslugi vdanosti teh obhudovalja vrednih posadk je bilo mogoče okrepiti in oskrbeti čete, pripeljane z letali, ter jim omogočiti odpor vse dotlej, dokler niso nastopile ladje in položaja izboljšale.

Ne oziraje se na težke izgube, ki jih je s svojim letalstvom prizadejal sovražnik, ki je na vse mogoče načine poskušal, kako bi preprečil njihove nastope, so posadke prevoznih letal še naprej vzdrževale zvezo med Italijo in tunizijskimi oporišči in so tja prevažale vojaštvo in vojaške potrebščine, kakor se to še ni nikdar zgodilo na bojiščih.

Uradna poročila glavnega stana oboroženih sil so večkrat omenjala dogodke, pri katerih so kot prvoboriteljce nastopale posadke italijanskih prevoznih letal. Toda delo, ki so ga opravile, vdanost, ki so jo pri tem pokazale, in prezir, s katerim so izpolnile svojo najtežjo nalogo, pa še daleč prekaša značilnost junaštva vsakega posameznika, ki mu je šlo za to, da bi se lahko udeleževal pri najbolj širokopoteznem in organičnem vojnem nastopu, ki postavlja posadke italijanskih prevoznih letal na prvo mesto med vsemi bojevniki italijanskih oboroženih sil.

Za kaj vse je mogoče porabiti star papir

»Vsak strel s strojnico je povezan z nabiranjem starega papirja in oskrba v prvih strelskih jarkih prav tako«

Graška »Tagespost« prinaša zanimiv članek, v katerem piše, za kaj vse je mogoče uporabiti star papir, ki naj ga ljudje zato nikar ne mečejo proč, pač pa ga pridno zbirajo in oddajajo tistim, ki ga zbirajo. Iz njega povzema naslednje misli:

Kaj pomeni, če dam svoj časopis, ki sem ga bil že prebral, nabiralcu starega papirja, ali če pobrem s tal staro vozovnico in mu jo tudi dam? Zelo mnogo. Zakaj če človek vsak dan dobi časopis in na teden enkrat kak tednik, če napiše vsak dan eno samo pismo ter porabi na dan 100 gramov papirja za zavijanje, potem to v enem samem letu da okrog osem kilogramov starega papirja, ki ga je možno spet porabiti za druge namene. Če bi vsaka hiša dala vsak dan samo dva grama starega papirja, bi to dalo na mesec v vsej Nemčiji 1.120 kg starega papirja. Z drugimi besedami se to pravi, da bi lahko prihranili 3.702 kubično metra lesa iz nemških gozdov.

Potreba po zbiranju starega papirja ni rodila morda šele vojna, pač pa so ga mnogo porabili tudi že v prejšnjih mirnih časih v papirni industriji. Tako so na primer Združene ameriške države že v mirni dobi predelale do 60 odstotkov starega v nov papir. Da celo v stari Kitajski so v dobi, ko je bil papir še zelo drag, zbirali star papir, brisali z njega črne in drugače barvaste črke, ter potem tak očiščen papir uporabljali za izdelovanje novega papirja.

Potreba po starem papirju za izdelovanje papirja za zavijanje in lepenke je v vojnem času še narasla. Spričo racioniranja raznih življenjskih potrebščin, ki jih prodajajo v manjših količinah, kakor pa so jih prej, ko njih prodaja še ni bila omejena, porabijo v trgovinah in v domačem gospodinjstvu dosti več papirja, ker morajo narediti več zavitkov. Potem ga tudi vojska porabi mnogo v najrazličnejše namene, v veliki meri tudi za zavijanje streliva, posode in živil. Razmah papirne industrije pa je izpodrinil nekatere surovine. Tam, kjer so prej uporabljali lesene zaboje, da so vanje devali na primer občutljivo posodo ali steklenice, uporabljajo danes razne vrste lepenko, ki se dobro drži in je v nekem oziru celo boljša in priporočljivejša kakor pa leseni zaboji.

Kako odporna in trdna je lepenka, lahko dokazuje tale zgled: Za vremenska opazovanja v velikih višinah se poslužujejo danes posebnih balonov, napoljenih s helijem, v katere namestijo radijske aparate z baterijami vred. Baloni merijo v premeru kakšna dva metra in jih danes spuščajo že do višine 27.000 metrov. Tak

radijski aparat, v katerega so vključeni tudi instrumenti, ki med dviganjem balona merijo zračni pritisk, temperaturo, vlažnost zraka itd., se začne v trenutku, ko postane notranji pritisk v balonu večji, kakor pa je zunanji zračni pritisk, s pomočjo padala spuščati na zemljo. Skušnja je pokazala, da velika večina teh aparatov ostane po padcu na zemljo nepoškodovana in da jih zato lahko znova uporabijo v iste namene. Ne razbijejo se, čeprav so nameščeni v zaboje iz lepenke, prevlečene s tanko aluminijasto plastjo. Z aluminijem je niti ne bi prevlekli, če ne bi bilo aparatov treba zavarovati pred učinkom sonca in mraza ali pa pred udarcem ob tla, ko zaboj z instrumenti doseže zemljo.

Sode, barigle in druge podobne stvari, ki so jih prej izdelovali iz kovine, delajo danes iz papirja, odpornejše pa jih naredi z raznimi prevlekami, ali pa jih prepoje z masčobo, da bi jim zunanji vplivi ne bi mogli škoditi. Poleg tega pa izdelujejo na papirni podlagi tudi razne druge stvari, ki jih potrebuje sodobna tehnika. Takšna industrija pa zahteva vedno znova starega papirja. Vsak strel s strojnico je povezan z nabiranjem starega papirja in oskrba v prvih bojnih črtah prav tako. Tega se moramo vsak dan znova zavedati. Če bomo imeli to vedno pred očmi, bomo še mnogo, mnogo varčneje in skrbneje ravnali s starim papirjem. Če pretaknete vse predale in skrinje, boste na svoje veliko začudenje ugotovili, koliko je v njih starih pisem, listin, ki se že precej dlje ko pet let nihče ni zmenil zanje, koliko slabih knjig ali not, ki jih nihče ne bo več rabil, in končno koliko je v njih starih revij ali izrezkov iz časopisov. Tako boste lahko zdaj dali v svojih predalih in skrinjah prostora važnejšim stvarim in se v primeru požara tudi ne boste po nepotrebnem izpostavljali nevarnosti. Tako boste tudi z ozirom na zaščito pred letalskimi napadi storili svojo dolžnost.

Svetovno cestno omrežje je doseglo petnajstkrat večji razvoj kakor železniško. Ni pa znano — pravi neko poročilo iz Budimpešte, ki postavlja gorjujo trditev — ali so v tem cestnem omrežju mišljene tudi pušavske karavanske poti ter steze po pragozdovih.

Načrt za ustanovitev državne loterije je pred nedavnim odobrilo hrvaško finančno ministrstvo. Kolikor je doslej znano, bo žrebanje vsaka dva meseca. Pri tej hrvaški državni loteriji bo 60.000 dobitkov za skupno 24 milij. kun

HENRIK SIENKIEWICZ ROMAN V SLIKAH

365. Medtem pa je množica v gledališču umolknila kakor en človek, zakaj v areni se je zgodilo nekaj nenavadnega. Dvorjani so na mah vstali s sedežev in strelili. Ko je krotki, na smrt pripravljeni ligijec zagledal svojo kraljico na rogovih divje zveri, je planil, kakor da bi ga bilo spekle, in začel od strani teči proti pobesnelemu turu.

Iz vseh prsi se je izvil kratak, začuden vzklík, zatem je na gledališče spet legla gluha tišina.

366. V tem trenutku je Ursus kakor blisk skočil k podivjanemu turu ter ga pograbil za roge.

EIAR - Radio Ljubljana

Petek, 7. maja. 7.30 Lahka glasba — 8 Napoved časa — Poročila v italijansčini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovensčini — 12.45 Italijanska glasba v narečju — 13 Napoved časa — Poročila v italijansčini — 13.10 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensčini — 13.12 Orkester, vodi dirigent Gallino — 13.45 Operna glasba — 14 Poročila v italijansčini — 14.10 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec — Orkestralna glasba — 15 Poročila v slovensčini — 17 Napoved časa — Poročila v italijansčini — 17.15 Koncert kitarista Stanka Preka — 17.35 Komorna glasba — 19 »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovensčini — 19.45 Politični komentar v slovensčini — 22 Napoved časa — Poročila v italijansčini — 20.20 Radio za družino — 21.05 Orkester, vodi dirigent Segurini — 21.30 Koncert

Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec — Operna glasba — 22 Skoro pozabljena glasba znanih glasbenikov iz osemnajstega stoletja — 22.45 Poročila v italijansčini.

Če bodo Poljaki vztrajali pri protiruski propagandi, ne bodo izgubili samo vseh simpatij angleškega delavstva, temveč bodo začeli veljati za nezahvalne tujce na ozemlju Velike Britanije, je povedal predsednik angleških rdečih železniških strokovnih organizacij.

Ob začetku švicarskega velesesja v Baselu je govoril predsednik republike Cellio in dejal, da mora biti Švica v resnici nevtralna in močno oborožena. Prebivalstvu je svetoval, naj poslušala le glas dolžnosti in discipline.

Angleško pomorsko poveljstvo sporoča izgubo 1150-tonskega torpednega lovca »Deverley«, ki je pripadal skupini tistih 50 rušilcev, ki jih je dala Amerika Angliji.

CONRAD RICHTER:

PLANJAVA

Vroč in skoraj tresoč se od jeze sem šel skozi hišno vežo ter sem se končno ustavil malo osramočen pred samim seboj med vrati salona. Stric je sedel ponosnega obraza nagnjen preko obrabljene usnjene računске knjige, kot ne bi bilo tu v območju petnajstih milj nesterjev, čeprav sem vedel, da je lahko videl skozi bližnje okno preko bombaževcev pol ducata luči, ki so se pričele premikati po temni preriji.

Ta in ostale večere sem sedel med debelimi hišnimi stenami. Stric je ali pisal s škrpajočim peresom ali pa je držal v svojih rokah dva tedna star kansaški časopis, ki je šelestal v krepkih drhtljajih. Moja dva mala bratranca in sestrična so se stegovali po tleh ter izrezovali iz starih magazinov papirnate konjičke in kravice. V luči svetilke je stalo okoli nas znano pohištvo, zavese in preproge. Poloteval se me je občutek, da je bila Lutie Brewtonova še nekako tukaj. In enkrat, ko se je zdela, da se je jel po sobi širiti slaboten duh po vijolicah iz enega njenih izropanih magazinov, bi se bil mogel skoraj zakleti, da je stala njena nežna postava tam nekje v senci za mano; kot bi čakala živa, nežna in blesteča, preden bi zaklicala v tistem visokem, šaljivem glasu, ki ga je vedno uporabljala pri otrokih.

Nekaj dni pozneje mi je črna Hetty zagonetno zašepetala: »Ali slišati, gospod Hal, vozove dldlati mimo? Gospa Brewtonova sedaj priti močno kmalu nazaj. Vi čakati in videti, če ima Hetty prav.«

Res je bilo, da nismo bili več mirna, štirideset ali petdeset milj od najbližjega sosedu oddaljena hiša na ranchu. S praga kolibinih duri sem lahko videl vrste zoranih brazd in dim, ki se je dvigal iz prstenih dimnikov. Skoraj vsak dan so se nesterji

vozili na vozovih v mesto ali na obisk h drugim nesterjem. Otroci nesterjev so pričeli jezdit okoli na starih konjih ter si izposojati vžigalice, kvas in pecilni prašek za prepečenec.

Izbegavali so hišo na ranchu, kot bi bila sama kuga ter hodili npravnost h kolibi. Mali Jimmy in Sarah Beth sta stala kljubovalno pod bombaževci, ko sta jih opazovala. Dolgolasi Brock pa je stekel naravnost k njim ter jih skušal pridobiti, da bi ostali in se igrali. To me je močno spominjalo tistega časa, ko je Lutie Brewtonova tekala in vriskala z izseljeniški otroki; toda ti mladi nesterji so bili dandanašnji kot druge rase, tihi, strmeči, izzivajoči in preplašeni. Kakor hitro so se povzpeli s koleca voza nazaj na konje, so brž odjezdili. Vedel sem, da bi jih bila Lutie Brewtonova pregovorila s čašo limonade ali koščkom pogače, da bi ostali, se pogovarjali in se smejali.

Nekoč, ko so bili ravno pri kolibi, je slučajno prijezdil tja moj stric. Preplašili so se, kot bi bili zagledali ljudožrca, ki bi jim hotel vzeti to, kar jim je bil dal kolibin kuhar Will Lubbock. Toda stric ni niti pokazal, da jih je videl. Ko je prijezdil do hiše, je bil v njegovih očeh znova pogled, kot bi nekoga negotovo pričakovali. Jutri, vedno jutri, sem si pravil, bomo pogledali in tam bo prihajala v eni izmed najemnih kočij Franka Daggeta, kot bi bila pravkar v mestu. Sam Frank Dagget pa bo zadovoljno in ponosno gledal na polkovnika. Stričev obraz pa bo resen in vprašal jo bo s čisto običajno vlnudnostjo po njenem zdravju in niti z besedo ne bo omenil njen manjkajoči dihurjev kožuh ali kje je bila. In vsak dan bodo cowboyi z glavnega rancha prislunili njenemu visokemu glasu, s katerim bo klicala otroke.

Toda minil je julij, minil avgust in na predvečer mojega povratka na vzhod v college me je stric poklical v veliko pročelno spalnico. Upal sem, da mi bo ukazal obiskati njo Mercedes v slouiskem samostanu, da bi jo vprašal, če ve, kje se nahaja Lutie Brewtonova. Vendar ni niti omenil Lutieninega imena. Enkrat je bežno pogledal njeno rokavico, ki je kot nežen del nje same še vedno nedotaknjena ležala zmečkana na polici. In

globoko v njegovih očeh sem videl žareče oglje, ki je sličilo večnim indijanskim ognjem v puebljih, k' niso smeli nikdar ugasniti. Ostali del večera sem ga skoraj čutil, kako je daleč v svojem spominu dregal v naloženo žareče oglje ter nalagal nanj nove plamene.

In ko sem ta večer ležal na svojem ležišču, sem vedel za stričevo notranje priprepanje: da se je čutila nežna, bela roka Lutie Brewtonove ponizano, onečašeno in zapostavljeno kot njena rokavica tam na polici, pa naj je že bila kjer koli; in da se Lutie Brewtonova ne bo nikoli vrnila nazaj ter se pokazala na ranchu in v mestu, ki jo je bilo oboževalo — niti za svoje otroke.

XI. poglavje.

Tri dolga leta, del katerih sem prebil v medicinski šoli, nisem videl niti masivne hiše na ranchu niti zruca peska ali bilke trave s »Cross Bja«. Spominjam se, da je bilo vreme tistega leta v St. Louisu neobičajno suho. Mississippi je bil tako izsušen, da je sličil po cesti gonjenemu volu. Toda saltforkski tedniki so z velikimi črkami pisali o ogromnih količinah snega, ki je zapadel zapadno od Kansasa ter o nenavadnem pomladanskem deževju, ki je omehalo dele teritorija, dokler niso iz njih brizgali izviri kot iz Mojzeseve skale. In v vsaki izdaji je bilo več poročil o nesterjih, settlerjih, domačinih in kmetovalcih, kakor jih je tednik imenoval — in manj o živinorejcih, tako da sem si tisoč milj stran grizel palce od jeze pri čitanju časopisa.

Večja skupina settlerjev je prispela v Salt Fork s parniki in vlaki. Settlerji so zatrpavali deželni urad v Las Cruces. Settlerji so orali bogato rjavo prerijsko prst. Settlerji so branili in sejali koroza. S peščenih gričev nad Salt Forkom so meščani lahko videli zametno zelene njive settlerske ozimice in rži. Sodnik Chamberlain je izjavil ob nadaljevanju deževij, da je Bog očito na strani settlerjev. Settlerska pšenica se je zlatila v soncu. Težko klasje settlerske rži je potrkavalo na moške klobuke. In settlerska koroza je zakrila jezdeca s konjem vred.